

Silikatbranter

Klippvegetation på silikatrika bergytor

Siliceous rocky slopes with chasmophytic vegetation

EU-kod: 8220

Länk: Gemensam text (namn och koder)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf#2

Beskrivning av naturtypen

Länk: Gemensam text (beskrivning av naturtypen)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf#2

Utdrag ur EU:s tolkningsmanual

Vegetation of fissures of siliceous inland cliffs, which presents many regional subtypes.

Sub-type

62.2A Boreal siliceous cliffs

Svensk tolkning av definitionen

Naturtypen utgörs av silikatrika klippor, med vegetation på stenhällar och i sprickor. Naturtypen är spridd i Sverige och omfattar alla sluttningar eller lutande (minst 30°) klippor med silikatrika bergarter, förutom klippor som påverkas av havet. Berggrunden utgörs av svårvittrade och näringsfattiga graniter, gnejser och mesotrofa bergarter som t.ex. kalkfattiga skiffer. I representativa fall är branten högre än 5 m, och består huvudsakligen av fast berggrund till skillnad från rasmarker.

Vegetationen utgörs av kärlväxter i sprickor samt av lavar och mossor på de branta klippväggarna och under överhäng. Habitatet är i regel tämligen artfattigt när det gäller kärlväxter. På klippställarna förekommer däremot rikligt med lavar framförallt av släktena *Parmelia*, *Umbilicaria*, *Rhizocarpon*, *Lecanora* och *Lecidea*, och i sprickorna växer sparsamt med ormbunkar, enstaka gräs och mossor. I habitatet ingår också mindre klippphyllor med vegetation jämte de arter som växer i klipp-sprickor och under överhäng. Träd förekommer normalt inte, och men även i mindre branter ska krontäckningen alltid vara <30 %.

Växtsamhällena varierar starkt med expositionsgrad och fuktighetsförhållanden. Förekomsten av sprickbildningar, översilade ytor och klippphyllor med tunt jordtäckte är viktiga faktorer för vegetationen. Branterna är ofta boplats för rovfåglar.

Kommentarer

För att skilja naturtypen från icke Natura 2000 naturtyp bör de kriterier som har utarbetats i NILS (Nationell inventering av landskapet i Sverige) och THUF (Terrester habitatuppföljning) användas. För att klassificeras som brant krävs då en lutning på minst 30° och en utsträckning i sidled på minst 20 m. Höjden av branten ska vara minst 5 m. Branten eller den branta sluttningen får ej vara täckt av ett sammanhängande vegetationsskikt.

Gränsdragning mot andra naturtyper

- Kalkrika sluttningar och branter (kambrosilur, urkalk, kalkfyllit och andra kalkrika skiffrar m.m.) förs till kalkbranter (8210). Gränsdragningen sker efter bergart och förekomst av kalkindikerande arter.
- Ultrabasiter förs till kalkbranter (8210).
- Om branten inte består av fast berg utgör den normalt silikatrasmarker (8110). Utanför alpin region kan dock även löst material ingå i naturtypen.
- Silikatrika rasmarker med ettåriga konkurrenssvaga arter förs till silikatrasmarker (8110).
- Sluttningar, bergryggar och mindre klippstup med ett trädskikt som täcker > 30 % förs till olika skogstyper.
- Marker med sammanhängande gräs/örttäckte, se 4000–6000 serierna.
- Sluttningar, bergryggar och mindre klippstup med ett trädskikt som täcker > 30 % förs till olika skogstyper.
- Kustklippor som påverkas av salta vindar, se havsklippor (1230).
- Havsklippor (1230), åsöar i Östersjön (1610) och skär i Östersjön (1620) har företräde längst med kusterna.

Viktiga strukturer och funktioner

- Opåverkad hydrologi
- Bibehållen luftfuktighet
- Orört substrat
- Ren luft

Typiska och karakteristiska arter

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	K-art	T-art	Grupp	Region
Kärlväxter					
<i>Agrostis vinealis</i>	bergven	K-art			
<i>Arabidopsis thaliana</i>	backtrav	K-art			
<i>Arabis glabra</i>	rockentrav	K-art			
<i>Asplenium septentrionale</i>	gaffelbräken	K-art	T-art		A, B, K
<i>Asplenium trichomanes</i> ssp. <i>trichomanes</i>	svartbräken	K-art			
<i>Hylotelephium telephium</i> ssp. <i>maximum</i>	vanlig kärleksört	K-art			
<i>Hypericum perforatum</i>	äkta johannesört	K-art			
<i>Jasione montana</i>	blåmunkar	K-art			
<i>Lychnis viscaria</i>	tjärblomster	K-art			
<i>Polygonatum odoratum</i>	getrams	K-art			
<i>Polypodium vulgare</i>	stensöta	K-art			
<i>Rumex acetosella</i>	bergsyra	K-art			
<i>Sedum annuum</i>	liten fetknopp		T-art		A, B, K
<i>Silene rupestris</i>	bergglim	K-art	T-art		A, B, K

<i>Spergula morisonii</i>	vårspärgel	K-art	T-art	B, K
<i>Woodsia ilvensis</i>	hällebräken		T-art	A, B, K
Mossor				
<i>Abietinella abietina</i>	gruskalkmossa	K-art		
<i>Amphidium mougeotii</i>	kuddtrattmossa	K-art		
<i>Bartramia pomiformis</i>	kuddäppelmossa	K-art		
<i>Cynodontium strumiferum</i>	strumaklipptuss	K-art		
<i>Diplophyllum taxifolium</i>	bergveckmossa	K-art		
<i>Fissidens adianthoides</i>	stor fickmossa	K-art		
<i>Marsupella emarginata</i>	klipprostmossa	K-art		
<i>Paraleucobryum longifolium</i>	skärbladsmossa	K-art		
<i>Pohlia cruda</i>	opalnicka	K-art		
<i>Saelania glaucescens</i>	blådaggmossa	K-art		
Lavar				
<i>Bryoria fuscescens</i>	manlav	K-art		
<i>Fuscidea cyathoides</i>	klipplav		T-art	A, B
<i>Lasallia pustulata</i>	tuschlav	K-art		
<i>Lichenomphalia hudsoniana</i>	bålnavling	K-art		
<i>Opegrapha abscondita</i>	lodyteklotter		T-art	A, B, K
<i>Opegrapha gyrocarpa</i>	skuggklotterlav		T-art	A, B, K
<i>Ophioparma ventosa</i>	vindlav		T-art	A, B
<i>Orphniospora moriopsis</i>	svart rutlav		T-art	A, B
<i>Parmelia saxatilis</i>	färglav	K-art		
<i>Placopsis gelida</i>	knöllav		T-art	A, B
<i>Platismatia glauca</i>	näverlav	K-art		
<i>Protoparmeliopsis muralis</i>	kvartslav	K-art		
<i>Rhizocarpon reductum</i>	mörk kartlav		T-art	B, K
<i>Sphaerophorus fragilis</i>	sprödlav	K-art		
<i>Umbilicaria cylindrica</i>	strällav	K-art		
<i>Umbilicaria hyperborea</i>	nordlig navellav	K-art		
<i>Umbilicaria torrefacta</i>	siktlav	K-art		

Klassificering enligt andra klassificeringssystem

Klassificeringssystem	Naturtypens motsvarighet
VIN:	7.1.1 klippvegetation på fattiga bergarter
EUNIS:	H3.1 Acid siliceous inland cliffs.

Utbredning och förekomst

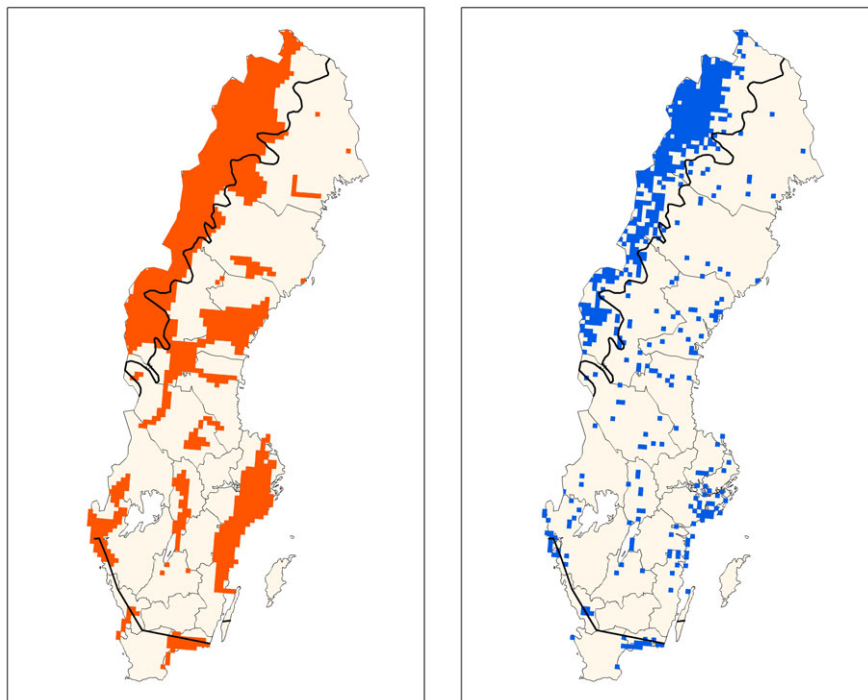
Länk: Gemensam text (utbredning och förekomst)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf

#5

Rapporterad nationell bevarandestatus år 2007

Rapporterat 2007	Reg. A	Reg. B	Reg. K	Totalt
Natura 2000-områden				
Utpekade för naturtypen (st)	17	135	26	172
Utbredning				
Aktuellt värde (km ²)	68 822	74 288	4 577	147 687
Referensvärde (km ²)	68 622	74 288	4 577	147 687
Bedömning aktuell status	Gynnsam	Gynnsam	Gynnsam	
Bedömning trend	Stabil	Stabil	Stabil	
Förekomstareal				
Aktuellt värde (km ²)	1 850	70	10	1 930
Referensvärde (km ²)	1 850	70	10	1 930
Bedömning aktuell status	Gynnsam	Gynnsam	Gynnsam	
Bedömning trend	Stabil	Stabil	Stabil	
Kvalitet				
Bedömning aktuell status	Gynnsam	Gynnsam	Gynnsam	
Bedömning trend	Stabil	Stabil	Stabil	
Framtidsutsikt				
Bedömning aktuell status	Gynnsam	Gynnsam	Gynnsam	
Bedömning trend	Stabil	Stabil	Stabil	
Samlad bedömning				
Bedömning aktuell status	Gynnsam	Gynnsam	Gynnsam	
Bedömning trend	Stabil	Stabil	Stabil	

Figur 1. Svenskt utbredningsområde (till vänster) och förekomstareal (till höger).

Förutsättningar för bevarande

Länk: Gemensam text (förutsättningar för bevarande)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf

#8

Den för naturtypen karakteristiska artsammansättningen och variationen är beroende av de strukturer och funktioner som utgör förutsättningarna för naturtypen.

Jordlagret, om det finns, består i stort av vittringsjord som efterhand kan blandas upp med humus. Det är därför inte möjligt att hålla på mycket fuktighet. En opåverkad hydrologi spelar därför en viktig roll för att upprätthålla vegetationen och därmed en förutsättning för gynnsam bevarandestatus för naturtypen.

Intilliggande skog är gynnsamt för klippvegetation. Detta gäller främst skog som växer vid basen av branten, där den skuggar och begränsar avdunstningen vilket leder till bättre bevarad luftfuktigheten än vid avsaknad av träd. Skog på toppen av klippan vill också bevara nederbörden bättre och se till så att det kommer ett jämnare flöde av vatten nedför klippan.

Substratet spelar en stor roll både vid etablering och för att upprätthålla växterna något som fordrar att substratet lämnas orört till naturliga processer

Naturtypen är vanlig i Sverige och dess främsta naturvårdsintresse ligger i dess roll som livsmiljö för t.ex. lavar och rovfåglar.

Gynnsam bevarandestatus föresätter ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen.

Hotbild

- Bergtäkt vill utgöra ett hot båda för strukturer, funktioner och artsammansättningen för naturtypen.
- För intensivt friluftsliv med slitage och störning som följd, särskilt bergsklättring, vill kunna ha samma negativa påverkan som bergtäkt (se ovan).
- Klimatförändringar som leder till förändrad konkurrenssituation där vissa arter gynnas på bekostning av andra, bland annat genom en utbredning av buskvegetation.

Bevarandeåtgärder

- Gångse åtgärder för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus så att ingen försämringar för naturtypen sker, (dvs att dess intressen respekteras i fysisk planering, tillståndsprövning, generell naturvårdshänsyn, förvaltning av skyddade områden, artskydd och uppföljning samt övervakning).
- Begränsning och kanalisering av friluftsliv kan behövas om det leder till för stort slitage.
- Genomförandet av Åtgärdsprogram för pilgrimsfalk, jaktfalk.

Regelverk

Länk: Gemensam text (regelverk)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf
[#11](#)

- Naturtypen ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 1.
- Regelverk som är särskilt viktigt för naturtypen är bergtäkt och obrutna fjällområden.
- Regelverk som är särskilt viktigt för naturtypens omgivning utöver det som nämns ovan är skogsbrukets regelverk.

Bevarandemål, målbildindikatorer och uppföljning

Länk: Gemensam text (bevarandemål och uppföljning)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf#19

På Naturvårdsverkets hemsida om uppföljning i skyddade områden, finns en rapport (6379:2010) om uppföljnings i skyddade områden. Den beskriver arbetet med formulering av mål och användande av målbildindikatorer för att följa upp målen. Rapporten beskriver det generella arbetet, och uppföljningen i detalj beskrivs i manualer för uppföljning av olika naturtyper. Det finns även manualer för uppföljning av olika naturtypsgrupper. Där finns information om arbetsmetoder, och exempel på olika målbildindikatorer.

Det finns bland annat manualer för Fjäll och substratmarker, för Flygbildstolkning och för olika artgrupper.

Litteratur och kontaktuppgifter

Länk: Gemensam text (litteratur och kontaktuppgifter)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/natur/naturgemensam.pdf#19

Naturtyps- och ekosystemvis litteratur

Andersson G & Andersson, SB (1912): Den Norrländska florans geografiska fördelning och invandringshistoria. Uppsala and Stockholm. Almqvist & Wiksells boktryckeri A.B.

Naturtyps- och ekosystemvisa länkar

Pilgrimsfalkprojektet: <http://www.snf.se/verksamhet/djur-natur/proj-pilgrimsfalk/projektet.htm>

Kontaktuppgifter

Wenche Eide
wenche.eide@artdata.slu.se
018 - 672495

ArtDatabanken
Bäcklösavägen 10
Box 7007
750 07 Uppsala